

Pärast tormi

12.01.2005

Tõnu Viik, Tartu observatooriumi teadusdirektor

Nädalavahetuse torm on Eesti ärevile ajanud, sest tuul ja vesi tegid palju pahandust. Kui seda tüüpi sündmused toimuvad meie idanaabri juures, esitavad nad tavaliselt karmil häälel kaks ürgvenelikku küsimust: «kes on süüdi?» ja «mida teha?». Meediat jälgides sai selgeks, et ega meilgi asjad teistmoodi käi.

Hea küll, küsimused on esitatud. Kuidas neile vastata? Kohe on selge, et ei tuulele ega veele saa süüdistust esitada. Aga süüdlane peab olema. Ja kes siis muu kui ilmaennustaja, tema ei ennustanud õigel ajal orkaani. Naabrid läänes ennustasid küll ja kohe mitu päeva varem. Naabrid tõepoolest ennustasid. Kuid seda tehti ka meil. Tarvitseb vaid vaadata Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi (EMHI) kodulehekülge.

On selge, et kui on kasutada rohkem ressursse, näiteks Soome Meteoroloogia Instituudil 20 korda rohkem kui EMHI-l, siis saab veel täpsemalt ennustada, kuigi juba nüüd on EMHI ilmaennustuse täpsus 90-95% juures. Kuid absoluutselt täpselt ilma ennustada ei luba meid füüsikaseadused iialgi. Nii lihtsalt on.

Ilmaennustus on nagu horoskoop, kuid ümberpööratult. Horoskoopide puhul jäävad meelde täppiläinud ennustused, ilmaennustuse puhul jäävad meelde möödapanekud.

Ja siis hakatakse agarasti küsima, kas meil ikka on seda ilmateenistust vaja. Üks Eestimaa kõrge ametimees olevat isegi nii väitnud, et ega ilm Eestis ei muutu, kui EMHI-t ei ole. Mis on muidugi absoluutselt tõsi, kuid siiski demagoogia. Korduvalt on väidetud, et me saame ilmaennustusteenuse naabritelt sisse osta. Muidugi saame, aga samas saame ka riigivalitsemisteenuse sisse osta.

Millegipärast seda eriti ei soovitata. Seesama Eesti ilmateenistuse olemasolu küsimus oli arutusel ligi neli aastat tagasi, kui keskkonnaministri moodustatud

komisjon Andres Tarandi juhtimisel EMHI edasise töö põhijooned määratles. Komisjon oli üksmeelne, et Eestil kui iseseisval riigil peab olema omaenda ilmteenistus, sest see valdab strateegilise tähtsusega andmestikku.

Mis puudutab aga seda, et naabrid ennustavad ilma paremini, siis selle kohta väike lugu. Minu isa, kes oli elupõline kalur, kuulas alati Soome ilmatedet, sest see oli tema arvates palju täpsem kui Eesti oma. Kui ma siis mõni aasta tagasi juhtusin külastama Soome Meteoroloogia Instituuti, mainisin seda tõsiasja ka oma ettekandes. Vastuseks oli üleüldine naer – Soome kalurid pidid Rootsi ilmatedet eelistama. Nii et ükski prohvet pole kuulus omal maal.

Lõpuks, eilsest Postimehest (11.01) võis lugeda, kuidas tehakse ränki etteheiteid selle kohta, et õigel ajal ei teatatud, kui kaugele vesi võib ulatuda. Aga kui sa elad merele nii lähedal, pead sa alati selliseks tormiks valmis olema. Alati. Seda enam, et selliseid tormi hakkab tulema aina sagedamini.